

Linnupesa-hooldus kui lapsekeskne lähenemine jagatud hooldusõiguse korral

Rafaela Lehtme, MA

Tallinna Ülikool

Karmen Toros, Ph.D

sotsiaaltöö professor,

Tallinna Ülikool

Vanemate lahutuse negatiivsed mõjud lastele ja mõistmine, et laps vajab mõlemat vanemat ka pärast lahtust, on pannud vanemaid otsima loomingulisemaid lähenemisi hooldusele ja suhtluskorraldusele. Üks võimalus on kasutada elukorraldust, kus lapsed jäävad elama oma koju ning hooldusõigust jagavad vanemad elavad koos nendega kordamööda. Sellist lahendusviisi nimetatakse linnupesa-hoolduseks.

Linnupesa-hooldus (ingl *birds-nest custody*, *birdnesting custody*, *birdnesting arrangement*, *bird's nest parenting*) on küllaltki uus, lapsekeskne lahendusviis lastekasvatusest pärast lahtust, mis seab esikohale lapse huvid ja heaolu (Hurwitz 2016, Greenough ja Greenough 2003). Linnupesa-hoolduse eesmärk on tagada lapsele vanemate lahtusest hoolimata harjumuspärane elukorraldus, sh võimalus säilitada oma kodu, kool ja sõbrad, samuti jagada oma igapäevaelu mõlema vanemaga (Kruk 2013a). Eestis on lastega perede lahtuste ja lahkuminekute määr Euroopa kõrgemaid (Eurostat 2018), mistõttu väärrib teema diskussiooni ka meie ühiskonnas.

Linnupesa-hooldus on kooskõlas ÜRO lapse õiguste konventsiooniga (1989), mille kohaselt tuleb igasugustes lapsi puudutavates ettevõtmistes seada esikohale lapse huvid. Lääne ühiskonnas peetakse lapse parimat huvi peamiseks kriteeriumiks, mille alusel

teha hooldusõigust puudutavaid otsuseid pärast lahtust (Kruk 2013b).

Linnupesa-hooldus kui jagatud hooldusõiguse elukorraldusmudel

Vanemate lahkuminekukorral praktiseeritakse üha enam jagatud hooldusõigust (Cancian jt 2014, Newnham 2015), mistõttu lapsed ja noored satuvad sageli olukorda, kus kaotavad ühe kindla kodu ning neil tuleb liikuda pidevalt mitme elamise vahel (Cashmore jt 2010, Nielsen 2014, Vanassche jt 2013). Selline elukorraldus võib süvendada lahtusega kaasnevat kohanemiskasutusi ning sotsiaalseid, emotsionaalseid ja psühholoogilisi probleeme (Jensen 2009, Fehlberg jt 2011, McIntosh jt 2011), mis tõstatab küsimuse, kui hästi on suudetud tagada jagatud hooldusõiguse puhul lapse parim huvi. Mitmed autorid on seisukohal, et jagatud hooldusõigus teenib

eelkõige vanemate huve, andes neile lapse suhtes võrdsed õigused, lapse vajadused jäävad aga tagaplaanile (Kaspiew jt 2011, Harris-Short 2010, Haugen 2010, Mason 2002).

Kiindumussuhted ja pidev kontakt lapse ning vanema vahel on hooldusõiguse puhul väga tähtsad (Sroufe ja McIntosh 2011). Linnupesa-hooldus võib aidata kaasa positiivse kiindumussuhte kujunemisele mõlema vanemaga, sest vähendab lapse jaoks survet valida vanemate vahel ning hõlbustab kiindumussuhte säilitamist ja arengut mõlema vanemaga (Flannery 2004). Üks selliselt korraldatud hoolduse eesmärk on ka vähendada lapse jaoks lahkuminekuga kaasnevaid raskeid muudatusi (Kruk 2013a). Lääne ühiskonnas teeb üha rohkem peresid valiku linnupesa-hoolduse kasuks, et säästa last lahutuse ja kolimistega kaasnevatest pingetest (Dalton ja Hoult 2016, Driscoll 2017).

Mudelit saab kasutada mitmel moel. Üks võimalus on luua lastele uus kodu, kus vanemad oleksid nendega kordamööda. Kõige tavapärasem on kolme kodu mudel, kus lapsed jäävad senisesse koju ning mõlemal vanemal on linnupesa-kodu lähedal oma elukoht. Kasutusel on ka alternatiivsed lahendused, sh teise pinna jagamine endise partneriga, pere või sõprade juures viibimine jne. Linnupesa-hooldus võib olla ka ajutine lahendus, et muuta lapse jaoks üleminek uuele elukorraldusele sujuvamaks, see sobib nii lühi- kui ka pikaajalise hoolduskorraldusena (Silverman ja Higgins 2003, Hurwitz 2016, Luscombe 2011).

Nii Kruk (2013a) kui ka Heath (2013) toovad välja, et vaatamata vanemate eri elukohtadele ei tarvitse linnupesa-hooldus olla kulukam. Seda eelkõige seetõttu, et lapsele ei pea soetama igapäevaseid tarbeesemeid mõlema vanema koju (nt riided, mänguasjad, raamatud), samuti ei pruugi lapsevanema nõuded uuele elukohale olla samaväärsed linnupesa-koduga.

Oluline on leppida kokku reeglid, ning pidada meeles, et kodu peab olema lapsele turvaline. Elatise maksmise asemel jagavad vanemad majapidamiskulusid ning räägivad läbi majapidamistöode ja -kulutuste korralduse (tavapärase on, et „linnupesas” elav vanem vastutab korra eest ning jätab endast maha korras kodu), arvete maksmise (üldiselt avavad pered pesakulutustele eraldi pangaarve), lastekasvatuse küsimused, sh ühesuguste reeglite järgimine (nt une-, arvuti- jms ekraaniajad, kodutööde kohustused jt kasvatuspõhimõtted). Kokku lepatakse ka teiste inimeste ööbimine – enamasti külalised ja uued elukaaslased lahkuvad uneajaks. Nagu teiste jagatud hooldusõiguse lahenduste puhul, nii on ka linnupesa-hoolduse toimimiseks oluline, et vanemad suudaksid omavahel suhelda ja koostööd teha ning järgida ühesuguseid kasvatuspõhimõtteid (Heath 2013, Kruk 2013a, Driscoll 2017).

Linnupesa-hooldusel võib olla vanemate suhteid lepitav efekt.

Linnupesa-hooldus ei tähenda, et mõlemad vanemad peavad olema laste juures võrdse aja. Siiski on seda otstarbekam kasutada, kui vanemad saavad laste eest hoolitseda enam-vähem võrdselt (Kruk 2013a). Linnupesa-hooldus ei sobi enamasti kärgeperedele, uute partnerite olemasolu korral võib selline elukorraldus olla keeruline (Flannery 2004, Silverman ja Higgins 2003).

Uurimuse eesmärk ja meetodika

Teaduslikes uurimustes on seda teemat veel vähe kajastatud, kuid linnupesa-hooldust kasutanud perede kogemust USAs on uurinud näiteks Hurwitz (2016). Tema uurimistulemused näitasid, et vanemad valisid selle

lahenduse eelkõige oma laste heaolu pärast ning hindasid mudeli mõju positiivseks nii lapsele kui ka endale. Eestis ei ole linnupesa-hooldust varem uuritud, mistõttu soovisime välja selgitada, kuidas lastekaitsetöötajad hindavad selle sobivust meie oludesse.

Kvalitatiivse uuringu¹ käigus korraldati semistruktureeritud intervjuud üheksa Tallinna lastekaitsetöötajaga nii linnaosavalitsustest kui ka sotsiaalkindlustusametist juulist oktoobrini 2017. Valimi moodustamisel lähtuti asjaolust, et Tallinna lastekaitsetöötajad käsitlevad võrreldes teiste omavalitsustega lahtuse ja hooldusõigusega seotud juhtumeid aastas kõige enam (Statistikaamet 2018).

Kutsed, milles paluti spetsialistidel uurimuses osaleda, ei sisaldanud ühtegi otsust viidet linnupesa-hooldusele, teema kirjeldamiseks kasutati mõistet „elukorraldus-mudelid jagatud hooldusõiguse korral”. Sellega tagati intervjuul vahetud reaktsioonid linnupesa-hoolduse kontseptsioonile ning varasemale kokkupuutele linnupesa-hooldusega n-ö teoorias ja praktikas. Andmeanalüüsi meetodina kasutati tematiseerimist (Braun ja Clarke 2006), mis koosnes korduvate mustrite otsimisest koodide ja teemade leidmiseks. Allpool esitatud tulemused on osa uuringu andmetest.

Linnupesa-hooldus praktikas

Ükski intervjuueeritustest ei olnud oma tööpraktika ajal linnupesa-hooldusega otseselt kokku puutunud ega ka kuulnud sellekohaseid ingliskeelseid termineid või eestikeelset sõna. Siiski meenusid spetsialistidele arutelu käigus üksikud juhtumid, kus sarnaselt korraldatud hooldust oli juba ka Eestis kasutatud. Infosellistest juhtumitest on nendeni jõudnud peamiselt koolituste, töökaaslaste või tuttavate

kaudu. Ka teati, et kohtud on taolist elukorraldust vanematele välja pakkunud.

Samas rõhutasid kõik spetsialistid, et nad on ka ise vanematele välja pakkunud, et lapse asemel võiks kolida lapsevanem. Seda peamiselt selleks, et panna vanemaid lapse olukorda paremini mõistma – pidev kolimine on lapsele enamasti kurnav ja ebasobilik. Spetsialistid leidsid, et linnupesa-hooldust ei ole seni reaalselt toimiva lahendusena pakutud, pigem on selle idee kaudu püütud mõjutada lapsevanemat lapse huve arvesse võtma. Paraku on vanematel mõte neist endist kolijatena tekitanud pigem pahameelt. Lastekaitsetöötajate seas on linnupesa-hooldus olnud kui mõte, millest isekeskis räägitakse, kuid selle täpset algust ja kohta ei tea keegi.

Hinnangud kontseptsioonile

Linnupesa-hoolduse kontseptsioonis nähti positiivset nii lapsele kui ka vanematele. Spetsialistid pidasid linnupesa-hooldust väga lapsesõbralikuks ning vastandasid seda elukorraldusele, mille puhul laps peab pidevalt liikuma ema ja isa elamiste vahel. Muret valmistas laialt levinud suhtumine, et lapse pidev kolimine on normaalne ja sel ei ole negatiivset mõju lapse tervisele. Kolivatest lastest rääkides kasutasid lastekaitsetöötajad kõnekaid sõnu „külalised”, „katkised lapsed”, „kodutus”, „juurtetus”. Linnupesa-hooldust peeti aga last säästvaks. Leiti, et mudel lähtub eelkõige lapse huvidest ning see võib olla lapse seisukohast parim lahendus, sest pakub ühe kindla kodu turvalisust ja stabiilsust; ära jääb pidev rändamine, asjade pakkimine, kohanemine ning ümberkohanemine. Linnupesa-hooldus aitab vältida ka olukordi, kus laps peab

¹ Tallinna Ülikooli ühiskonnateaduste instituudis k. a jaanuaris kaitstud Rafaela Lehtme magistritöö „Linnupesa-hooldus kui lapsekeskne lähenemine jagatud hooldusõiguse kontekstis”, juhendaja Karmen Toros. Magistritöö aluseks on teadusartikkel, mis on avaldatud kogumikus „The Child Welfare System: Perspectives, Challenges and Future Directions” (Lehtme ja Toros 2019).

vanemate vahel valima, ja ta saab samapalju suhelda mõlema vanemaga.

Kasu leiti ka vanematele. Näiteks aitab linnupesa-hooldus tagada vanematele võrdsemad tingimused lapsega suhtlemisel ning tuua tähelepanu tülidelt tagasi lapsele ja üksmeele leidmisele. Sel võib olla vanemate suhteid lepitav efekt.

Linnupesa-hoolduse sobivus Eestisse

Spetsialistid leidsid, et linnupesa-hooldus võib Eestiski tasapisi levida. Kui mudel on end juba teistes riikides tõestanud, peaks see toimima ka meil, sest põhimõttelisi erinevusi ühiskondade vahel ei ole. Tegu ei ole lahendusega, mis võiks kiirelt laiemat kasutust leida, kuid mõnele perele võib see hästi sobida. Tõenäoliselt hakkab uudne lahendus üksikute näidete kaupa levima ja tuntust koguma üha enam ning siis julgeb rohkem peresid seda ka ise proovida.

Spetsialistid leidsid, et linnupesa-hooldus oleks ühiskonnale kasulik ning aitaks pikemas plaanis kaasa üldisele rahvaterwise paranemisele, sest toetab laste heaolu. Leiti mitmeid tugevaid külgi, mis võiksid innustada vanemaid linnupesa-hooldust kasutama, eelkõige võimalus säilitada lapse senine elukorraldus, stabiilsus ja turvalisus. See aitaks ennetada lapsel ka lahkuminekuga seotud terviseprobleeme, nt psüühilisi ja psühhosomaatilisi häireid, ülemäärast ärevust ning närvilisust.

Linnupesa-hoolduse soodsad küljed üldiselt kasutuskoolest ei olene, kuid leiti ka Eesti kontekstist lähtuvaid eeliseid, näiteks on väikeses riigis vahemaad vanemate jaoks küllaltki kiiresti läbitavad. Ka on Eesti inimesed küllaltki alati katsetama uusi võimalusi.

Teisalt on eestlased loomult oma isiklikus omandis kinni ning elamispinna jagamine

endise partneriga võib seetõttu tunduda võõras. Kui algupärase mudeli kohaselt jääb laps elama senisesse koju, siis arutelu käigus tundus mitmele vastajale, et perele võib pigem sobida lahendus, kus lapsele seatakse sisse kolmas, neutraalne pind. See ennetaks võimalikke pingeid, mis võivad tekkida kunagise ühise kodu kasutamiseiga. Linnupesa-hooldust peeti last säästvaks ajutiseks lahenduseks. See võib sobida ka lahkumineku alguses, kui pere ei ole veel otsustanud, kuidas elu edasi korraldada, kuid vanemad ei suuda ega soovi enam koos elada ning lapsele soovitakse säilitada üks püsiv elukoht. Linnupesa-hoolduse kasutamine üleminekuperioodil vahetult pärast vanemate lahkuminekut tagab lapsele turvalise kodu ja võimaluse olla mõlema vanemaga ajal, mis on täis keerulisi muutusi ning ebakindlust.

Kõik uurimuses osalenud rõhutasid vajadust tõsta teadlikkust linnupesa-hooldusest ka ühiskonnas laiemalt.

Nimetati ka mitmeid linnupesa-hoolduse kasutuselevõttu takistavaid asjaolusid. Mudel on vanematele ebamugav ja nõuab eneseületust. Tarvis on koostööoskust ja -tahet, vastastikust usaldust ja austust, mis lahku läinud paaridel pahatihti puudub või on nõrk. Kuigi kirjandusest selgus, et linnupesa-hooldus ei tarvitse olla kulukam elukorraldus, pidasid spetsialistid lahenduse miinuseks just majanduslikku kulukust ning nägid seda ka peamise takistusena mudeli laiemal levikul Eestis. Linnupesa-hoolduse kasutamine võib olla vanemale takistuseks ka uue suhte loomisel ning leiti, et kärgperede puhul selline elukorraldus ei sobi.

Eeldused edukaks rakendamiseks

Üheks peamiseks eelduseks selle lahenduse laiemaks levikuks peeti üldist mõtteviisi muutmist ja teadlikkuse suurenemist kogu ühiskonnas – kuigi lapse huvidest ja heaolust räägitakse aina enam, ei pruugi Eesti vanemad olla valmis niivõrd lapsekeskseks lähenemiseks. Linnupesa-hoolduse kasutamine eeldab ka vanemate järjepidevat nõustamist ja teavitustööd, et nad oleksid sellisest lapsesõbralikust võimalusest teadlikumad. Mitmed intervjueritavad tõdesid, et pärast linnupesa-hoolduse põhimõtetega tutvumist soovivad nad seda ka ise klientidele julgelt.

Kõik uurimuses osalenud rõhutasid vajadust tõsta teadlikkust linnupesa-hooldusest ka ühiskonnas laiemalt. Seda võiks järjepidevalt tutvustada sotsiaalmeedias, foorumites, ajakirjanduses, televisioonis ja raadios, et info jõuaks inimesteni. Lastekaitsetöötajatele lisaks vajaksid linnupesa-hoolduse teemal koolitusi ja infopäevi perenõustajad, -terapeudid, psühholoogid, lapse esindajad, advokaadid ning kohtunikud, tugirühmade eestvedajad.

Linnupesa-hoolduse levik Eestis eeldab ka muudatusi sotsiaalsüsteemis. Vanematel peaks olema võimalus saada õigel ajal piisavalt tuge erisuguste nõustamisteenuste ning teraapiate abil, et nad ei jääks oma muredega üksi. See eeldab tugiteenuste süsteemset korraldust ja head kättesaadavust. Paremaks peab muutuma ametnike suhtumine abivajavasse perekonda. Linnupesa-hoolduse levimise eelduseks peeti ka elatusaseme tõusu ja pere paremat majanduslikku kindlustatust.

Kokkuvõtteks

Linnupesa-hoolduse olulisus avaldub eriti selgelt laste õiguste ja kolivate laste kontekstis. Nagu Lääne ühiskonnaski, nii ka Eestis

rakendatakse spetsialistide hinnangul jagatud hooldusõigust aina enam, laste koliva elustiili aga kaasnevad mitmed probleemid, sh on lastel rohkem tervisemuresid. Ühiskonnas on tekkinud vastuoluline olukord: püüde tagada lapsele jagatud hooldusõiguse kaudu pidev kontakt mõlema vanemaga on viinud lapse põhiõiguste ja huvide eiramiseni. Kui vanema ja lapse huvid lahknevad, kipuvad vanemad valima lahendusi, mis sobivad paremini eelkõige neile endile. Linnupesa-hooldus pakub sellele vastuolule ühe võimaliku lahenduse, sest väärtustab mõlema vanema õigust olla oma lastega, tagades samal ajal lapsele stabiilse ja harjumuspärase elukorralduse.

Linnupesa-hooldus väärtustab mõlema vanema õigust olla oma lastega, tagades samal ajal lapsele stabiilse ja harjumuspärase elukorralduse.

Pered on väga erinevad ning vajavad ka probleemide korral erisuguseid lahendusi. Mida rohkem valikuid saab spetsialist peredele pakkuda, seda paremad on võimalused leida igale lapsele ja perele parim lahendus. Kuigi linnupesa-hooldus ei ole universaalne mudel, mis sobiks kõigile, võib see olla osadele peredele abiks. Seda meelt olid ka uurimuses osalenud Eesti lastekaitsetöötajad, kelle käest uuriti mudeliga seotud kogemusi ja hinnanguid. Ometi on linnupesa-hoolduse mudelil suurem tähendus, kui vaid sobiv lahendus mõnele perele. Selle lahenduse tutvustamine aitab suurendada üldist teadlikkust lapse parimast huvist, kolivate laste probleemist ja võimalikest alternatiivsetest lahendustest ning liikuda seega tervema ühiskonna poole. **S**

Artikli autorite jätku-uurimus keskendub perede kogemusele linnupesa-hoolduse või sellele sarnase elukorralduse kasutamisel Eestis. Kui lugejail on kokkupuuteid või infot selliste perede kohta, palume võtta ühendust Rafaela Lehtmega e-posti aadressil rlehtme@tlu.ee või telefonil 5620 7271.

Viidatud allikad

- Braun, V., Clarke, V.** (2006). Using Thematic Analysis in Psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77–101.
- Cancian, M., Meyer, D. R., Brown, P. R., Cook, S. T.** (2014). Who Gets Custody Now? Dramatic Changes in Children's Living Arrangements After Divorce. *Demography*, 51, 1381–1396.
- Cashmore, J., Parkinson, P., Weston, R., Patulny, R., Redmond, G., Qu, L., Baxter, J., Rajkovic, M., Sitek, T., Katz, I.** (2010). Shared Care Parenting Arrangements since the 2006 Family Law Reforms: Report to the Australian Government Attorney-General's Department Sydney. Social Policy Research Centre, University of New South Wales.
www.ag.gov.au/FamiliesAndMarriage/Families/FamilyLawSystem/Documents/SharedCareParenting-Arrangementssincethe2006FamilyLawreformsreport.PDF (02.09.2019).
- Dalton, E., Hault, L.** (2016). 'Birds-nest' Custody Takes off in the UK.
www.co-operative.coop/media/news-releases/birds-nest-custody-takes-off-in-the-uk (02.09.2019).
- Driscoll, A.** (2017). Nesting: The Modern Era Convenience for Divorce.
http://lawdebsmith.com/nesting-modern-era-convenience-divorce (02.09.2019).
- Eurostat.** (2018). Marriage and Divorce Statistics.
https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Marriage_and_divorce_statistics (02.09.2019).
- Fehlberg, B., Smyth, B., Maclean, M., Roberts, C.** (2011). Caring for Children After Parental Separation: Would Legislation for Shared Parenting Time Help Children? *Family Policy Briefing*, 7. University of Oxford. Department of Social Policy and Intervention.
https://trove.nla.gov.au/work/152907803?q&versionId=166641670 (02.09.2019).
- Flannery, M. T.** (2004). Is Bird Nesting in the Best Interest of Children. *SMU Law Review*, 57, 295–352.
- Greenough v. Greenough.** (2003). CanLII 2363. Ontario Superior Court of Justice, Family Court.
www.canlii.org/en/on/onsc/doc/2003/2003canlii2363/2003canlii2363.pdf. (02.09.2019).
- Harris-Short, S.** (2010). Resisting the March Towards 50/50 Shared Residence: Rights, Welfare and Equality in Post-separation. *Journal of Social Welfare & Family Law*, 32, 257–274.
- Haugen, G. M. D.** (2010). Children's Perspectives on Everyday Experiences of Shared Residence: Time, Emotions and Agency Dilemmas. *Children & Society*, 24, 112–122.
- Heath, P. S.** (2013). Birdnesting Custody: Hooray for Alternative Custody Arrangements.
http://divorcedmoms.com/articles/birdnesting-custody-hooray-for-alternative-custody-arrangements (02.09.2019).
- Hurwitz, V. A. K.** (2016). Bird's Nest Parenting: Parents' Perceptions of Their Nesting Process. *Diss., Fuller Theological Seminary*. ProQuest (Psych0371E).
- Jensen, A.-M.** (2009). Mobile Children: Small Captives of Large Structures? *Children & Society*, 23, 123–135.
- Kaspiew, R., Gray, M., Weston, R., Moloney, L., Hand, K., Qu, L., the Family Law Evaluation Team.** (2011). The AIFS Evaluation of the 2006 Family Law Reforms. A Summary. *Family Matters*, 86, 8–18.
https://aifs.gov.au/publications/family-matters/issue-86/aifs-evaluation-2006-family-law-reforms (02.09.2019).
- Kruk, E.** (2013a). 'Bird's Nest' Co-Parenting Arrangements: When Parents Rotate In and Out of the Family Home. *Psychology Today*.
www.psychologytoday.com/blog/co-parenting-after-divorce/201307/birds-nest-co-parenting-arrangements (02.09.2019).

- Kruk, E.** (2013b). *The Equal Parent Presumption: Social Justice in the Legal Determination of Parenting after Divorce*. Montreal & Kingston, London, Ithaca: McGill-Queen's University Press.
- Lapse õiguste konventsioon* (1991). RT II 1996, 16, 56.
- Lehtme, R., Toros, K.** (2019). Bird's Nest Parenting as a Child-Centered Solution in the Context of Shared Parenting. Kogumikus: Wolf, B. (toim.) *The Child Welfare System: Perspectives, Challenges and Future Directions*. Nova Science Publishers.
- Luscombe, B.** (2011). Latchkey Parents. Divorcing Couples Have an Unexpected Answer to the Age-old Question of Who Gets the House: The Children. *Time*.
<http://content.time.com/time/subscriber/article/0,33009,2093312,00.html> (02.09.2019).
- Mason, M. A.** (2002). *The Equality Trap*. New York: Routledge.
- McIntosh, J. E., Smyth, B., Kelaheer, M., Wells, Y., Long, C.** (2011). Post-separation Parenting Arrangements: Studies of Two Risk Groups. *Family Matters*, 86, 40–48.
- Newnham, A.** (2015). Shared Parenting, Law and Policy: Considering Power Within the Framework of Autopoietic Theory. *International Journal of Law in Context*, 11, 426–443.
- Nielsen, L.** (2014). Shared Physical Custody: Summary of 40 Studies on Outcomes for Children. *Journal of Divorce & Remarriage*, 55, 614–636.
- Silverman, R. E., Higgins, M.** (2003). When the Kids Get the House in a Divorce: To Ease Disruption of Splits, Children Live in Family Home While Parents Alternate Stays. *The Wall Street Journal*.
www.wsj.com/articles/SB106374829921566600 (02.09.2019).
- Sroufe, A., McIntosh, J.** (2011). Divorce and Attachment Relationships: The Longitudinal Journey. *Family Court Review*, 49, 464–473.
- Statistikaamet.** (2018). Rahvastikusündmused. Abielulahutused. www.stat.ee/34272 (02.09.2019).
- Vanassche, S., Sodermans, A. K., Koen, M., Swicegood, G.** (2013). Commuting Between Two Parental Households: The Association Between: Joint Physical Custody and Adolescent Wellbeing Following Divorce. *Journal of Family Studies* 19: 139–158.